

KNJIŽNICA V ZALOGU SE UVELJAVLJA

Tretje leto že teče, odkar je knjižnica Jožeta Mazovca v stari in izpraznjeni zaloški osnovni šoli odprla svojo enoto. Vodita jo bibliotekarka Mateja Zevnik in knjižničar Matjaž Rolih. Začeli so s knjižnim fondom pet do šest tisoč knjig, ta čas pa jih imajo že blizu 10.000. Mladi Založani so knjižnico že sprejeli za svojo, starejši pa še ne.

Založani so bili veseli pred leti sprejete odločitve občinskih organov, da v izpraznjeni stavbi stare osnovne šole odprejo knjižnico in glasbeno šolo. Tako je stavba, ki je bila zgrajena v prvih letih tega stoletja in v kateri se je leta 1910 začel osnovnošolski pouk, v nekoliko spremenjeni obliki vendarle ohranila svojo funkcijo.

Vrednosti za kraj, kakršno je ta stara stavba imela tedaj, malo pred prvo svetovno vojno, z močno organiziranim čitalništvom in narodno buditeljskimi shodi ter društvu vse do druge svetovne vojne, ta stavba seveda ne more imeti več. Nekdanje sanje in hrepenenja so v veliki meri dosežena. Samostojen narod smo, s svojo državo celó. Ko človek takole malo pogleda v našo preteklost, to

komaj verjeme. Pa je res. Samostojni smo! Zdaj smo prepuščeni le svoji pameti, le z njo bomo dosegli še vse druge cilje: blaginjo, pa da bo dela in kruha za vse.

Zato je razveseljivo, da je občina šolo prenovila in v njej leta 1990 v pritličju odprla enoto Knjižnice Jožeta Mazovca, v nadstropju pa enoto glasbene šole. Bali smo se že, da bo v njej bife ali diskont za pijačo, pralne praške ali kaj podobnega, saj je to v tem prehodnem obdobju obračanja k tržnemu in zasebnemu podjetništvu silno v modi.

Knjižnica v Zalogu nima tradicije, čeprav je v obdobju med obema vojnama nekaj časa delovala, kot bomo v krajevni zgodovini. Bibliotekarka in knjižničar si uspešno priza-

devata, da bi kljub dobi informatike in elektronskih medijev knjižnica postala Založanom prijateljica v vseh letnih časih in za vse starosti. Mlade sta že navdušila, ne manjka jih. Izposojajo si knjige, prihajajo na ure pravljic z ugankami, na kvize in na slikarsko delavnico. Ure pravljic so vsako sredo ob 16.30, vodi jih Mateja, slikarska delavnica, vodi jo Matjaž, ki ga poznamo tudi kot slikarja, pa vsak četrtek. Otroci se lahko igrajo z igračami, starši pa ta čas v čitalnici pregledajo časopise in revije. Dobro sodelujejo z vrtcem Pedenped in oddelkom glasbene šole, posebej ob posebnih prireditvah in odprtih razstav likovnih ustvarjalcev, ki tudi bogatijo knjižnično ponudbo.

Posebnost te mlade knjižnične enote v Zalogu pa sta stalni zbirki okamenin, kamenin in mineralov ter domoznastva. Prva je nastala na pobudo Matjaža Rolih, ki se ljubiteljsko ukvarja s tem področjem. S primerki je pomagal Geološki zavod, strokovno pa jo je uredil geolog dr. Bogdan Jurkovšek. Kar nekaj primerkov je z območja naše občine in iz njene bližnje okolice. Zbirka nas po-

uča ali pa samo spomni na spreminjanje našega planeta Zemlje skozi zgodovino. Prav nič ni čudno, da si razstavo prihajajo radi ogledovati učenci šol iz Zaloga in Polja. Ker dober glas seže v deveto vas, verjamemo, da bodo zanj našli čas tudi učenci drugih šol pa tudi starejši občani. Nič manj ni zanimiva domoznanska zbirka, ki sicer še nastaja, a že v zdajšnjem obsegu zajema marsikaj iz zgodovine Zaloga in njegove okolice. Med drugim sem v zbirki videl najstarejšo znano listino, – iz leta 1363 je – v kateri je ime kraja Zalog napisano

● Knjižnica je odprta vsak delovni dan od 12. do 19. ure. V soboto pa od 9. do 13. ure.
Ta čas je članarina za člane 400 SIT, za dijake 200 SIT, za otroke do 15. leta pa je članstvo brezplačno. Telefon: 481-820.

natanko tako, kot ga pišemo danes. V zbirki je tloris rečnega pristanišča Zalog iz leta 1776. V pristanišču je bilo več stavb, med njimi carinarnica za carinjenje blaga iz drugih dežel,

pošta, navigacijska postaja in drugo. Blizu je bila seveda močna kovačija, ki je skrbela za številne vozove in konjske vprege, ki so prevažali tovor po belih cestah med Zalogom in Trsatom, v obeh smereh seveda. Tam je fotografija lepe Dragojile Milek (1850–1889), ki se je rodila v Zalogu, postala učiteljica, družbena delavka in publicistka, zbirala ljudsko blago in objavila nekaj črtic. Službovala je tudi v Kobaridu in bila prijateljica pesnika Simona Gregorčiča, ki jo je opeval v več pesmih; bila je njegova »planinska roža«. Še veliko zanimivosti je tam, oglejte si jih. Morda pa oblikovalcem pri tem hvalevrednem delu lahko celo pomagate. Obiščite jih. Obe zbirki vam bo prijazno predstavil Matjaž Rolih. In kakšne načrte imajo v knjižnici za prihodnje? Predvsem si želijo več članov in da bi v knjižnico več zahajali tudi odrasli. Mateja in Matjaž želita sedanji način dela še izboljšati in ga vsestransko obogatiti ter še povečati stalni zbirki. Če bi imeli denar za predavatelje, bi organizirali predavanja za sadjarje in vrtičkarje, podobno kot jih je na primer organiziral prvi upravitelj šole pred 80. leti in so imela velik odmev. Ali pa kaj drugega, kar bi bilo v pomoč in razvedrilo ljudem.

V zaloški knjižnici je volje dovolj, o tem sem se prepričal. Tudi prijetno je pri njih. Knjige se pa kar same ponujajo.

SLAVKO GERLICA

Fotografija je iz domoznanske zbirke in je iz leta 1902. Prikazuje enega zadnjih tradicionalnih živinskih sejmov na Kozjakovem jeziku, kot so rekli pomolu med umetno narejenim pristajalnim kanalom – pristaniščem na levi strani in Ljubljano na desni strani ob Zaloškem mostu.

DELAVSKO KULTURNO DRUŠTVO

Delavsko kulturno društvo Zalog se lahko ponaša z zelo razvejano in dolgoletno dejavnostjo, ki se je začela že pred drugo svetovno vojno in nadaljevala ter ohranila vse do danes.

V tem društvu največ pozornosti namenjajo predvsem gledališki dejavnosti.

Pred osmimi leti je bil njihov režiser Janez Lukancič, potem pa ga je nasledila Marija Gregorc, ki je hkrati še organizator in vodja društva.

Z zadovoljstvom nam je povedala, da so letos prvič dobili tudi poklicnega režiserja. Pri iskanju strokovne pomoči jim je na pomoč priskočila ZKOS in na njeno povabilo se je odzval režiser Jaša Jamnik. Takšnega strokovno podkovanega režiserja v Delavskem kulturnem društvu, kjer vsako leto pripravijo eno celovečerno igro, prireditev ob Dedku mrazu in kulturni program ob 8. marcu, ki ga združijo tudi s krajevnim praznikom, člani društva vsekakor nujno potrebujejo.

V režiji Jaše Jamnika zdaj pripravljajo komedijo **Nedeljski piknik**, ki bo prvič uprizorjena na slovenskem oderu.

Takorekoč odveč je poudarjati, da vse ljubiteljsko delo sloni na maloštevilnih članih. Vsega skupaj deset ljubiteljskih igralcev in pet tehničnih članov je za društvo, ki bi lahko naredilo zelo veliko, vsekakor pa več kot zdaj. Premalo. Da niso (bili) od muh, dokazuje tudi ena izmed njihovih nekdanjih igralk, **Katarina Batagelj**, ki uspešno nadaljuje svojo igralsko kariero v Šentjakobskem gledališču.

Društvo se je povezovalo tudi z oktetom **Korona** iz Boštajna pri Sevnici. Lani so skupaj pripravili izredno odmevno glasbeno-plesno prireditev **Modra, rožnata, razposajena** (ljubezen v zimzelenih melodijah). Letos pa nastopajo s podobno novo glasbeno-plesno prireditvijo z naslovom **Ponesi veter melodije naših sanj**, ki naj bi zaznamovala predvsem petletnico njihovega delovanja. Nastopali so že v Dragi pri Vipavi, Rakeku, Vidmu, Dobropolju, na Muljavi, veliko pa nastopajo predvsem v okolici Ljubljane.

Člani Delavskega kulturnega društva Zalog so pred osmimi leti za televizijo posneli dokumentarni film, v katerem so prikazali razmere v njihovem društvu. Te zaradi pomanjkanja prostora oziroma zaradi delitve skupnih prostorov s športniki, ki trenirajo namizni tenis, niso prav rožnate. Vsekakor pa si v dvorani, kjer potekajo tudi tekmovanja v namiznem tenisu na državni ravni, želijo čim več kulturnega življenja. Imajo namreč tudi veliko prijateljskih kulturnih skupin, ki bi bile z veseljem pripravljene nastopiti v njihovi večnamenski dvorani v Zalogu.

Vadijo enkrat oziroma dvakrat na teden. Trenutno pa njihov oder v dvorani združnega doma v Zalogu ni uporabljen, saj v kletnih prostorih združnega doma gradijo nočno restavracijo. Le-to naj bi uredili letos, tako da gledališčniki upajo, da jim bo igra **Nedeljski piknik** uspelo odigrati že junija, med krajevnim praznikom.

Igralka Marija Gregorc v vlogi Pike nogavičke.

Že prej smo omenili, da člani Delavskega kulturnega društva Zalog niso kar tako. To potrjujejo tudi z lastno ustvarjalnostjo. Pred kratkim je na pobudo igralk **Zvonke Briner** in v sodelovanju z vodjo in prav tako igralko **Marijo Gregorc** nastala igra **Ko gre telefonistka na WC**. Z zdaj je igra v dramaturški obdelavi, potem pa se ji obeta prihod na oder.

Med nadobudnimi, kakršnih bi potrebovali veliko več, je zagotovo tudi **Franci Strmole**, ki je igralec, hkrati pa skrbi še za glasbeno opremo, ozvočenje in še za marsikaj.

O denarju, ki je poleg (ne)primerne prostora in pomanjkanja igralcev in tudi tehničnih članov, poglavje zase, ne kaže na veliko razpredati. Zveza kulturnih organizacij občine Moste-Polje jim sicer dvakrat na leto primakne nekaj tolarjev, kar je žal premalo za spodbudnejšo ustvarjalnost in bistveno širitev njihove ljubiteljske dejavnosti. Morda pa bodo imeli v prihodnje več posluha za marljivo delo društva sponzorji, od katerih bi lahko pričakovali, da bi s podporo njihovega delu dokazali svojo kultiviranost in nagnjenje do ohranjanja kulturnih dobrin.

Da pa nadaljnje delo Delavskega kulturnega društva ne bi bilo vprašljivo, medse vabijo vse, ki bi se želeli tako ali drugače izraziti. Za predstavo niso dovolj le igralci in režiser, ampak je potrebno poskrbeti še za marsikaj, od oglaševanja oz. informiranja o predstavi ali proslavi do same izvedbe in priprave dvorane. Tako bodo svoj prostor v društvu našli tudi vsi tisti, ki nimajo nagnjenja le do igranja, ampak imajo recimo veselje do dela za odrom. Ko zavohaš odrske deske, ne moreš z njih, menijo vsi, ki so že dejavni v tem kulturnem društvu. In odrske deske so zagotovo tudi za kulise!

MILAN SKLEDAR

KULTURNI DOM PODGRAD IN DEJAVNOSTI KULTURNO-PROSVETNEGA DRUŠTVA

Odbor, ki skrbi za Kulturni dom Podgrad, »po kapljicah« zbirala sredstva za prepotrebno prekritje strehe doma in obnovo ostrešja. Pričakovali smo pred časom obljubljeni pomoči bližnje tovarne ARBO. Žal nam je zaradi svojega težkega gospodarskega položaja začasno odrekla podporo. Tudi KS Zalog lani ni mogla zbrati toliko sredstev, da bi lahko kupili salonitne plošče in sleme-njake za dve tretjini strehe. Za eno tretjino ima SO svoja finančna sredstva. Zato lahko samo prosimo za zimo s čim manj snega, da bi ostrešje in kritina doma še vzdržala.

Dokaz za to, da se Podgrajčani, pa tudi naši gostje, radi zbiramo v našem domu, je polna dvorana ob različnih prireditvah.

Kulturno-prosvetno društvo je v Podgradu aktivno že od nekdaj. Za posamezno sezono pripravili programski načrt, ki ga večinoma tudi izpelje.

Aktivne skupine društva v sezoni 92/93:

1. Komorni zbor PENTAKORD
2. Folklorna skupina
3. Dramsko-recitacijska skupina
4. Fotodokumentacijska skupina

1. Komorni zbor PENTAKORD bo imel spomladi v Kulturnem domu ŠPANSKI BORCI jubilejni premierni koncert ob desetletnici delovanja. Zanj je zbor pod vodstvom priznanega zborovodje, prof. Mira Koka, pripravil približno 25 novih pe-

smi slovenskih in tujih avtorjev. Neutrudni predsednik KPD, prof. dr. Viktor Grilec (ki je tudi pevec), skupaj z drugimi člani IO išče pokrovitelje za to prireditev.

Poleg jubilejnega koncerta ima zbor za sezono 92–93 pripravljen obširen program delovanja in nastopov.

V novembru je društvo, seveda ob nastopu pevskega zbora in dramsko-recitacijske skupine, pripravilo v domu veselo martinovanje.

Do konca leta namerava vrniti obisk pevskega zbora iz Jevnice, ki je gostoval v Podgradu maja ob odprtju razstave »Kulturna dediščina v sliki, pesmi in besedi«.

V tej jubilejni sezoni se bodo radi odzvali povabilu za koncert, kamor koli bodo povabljeni.

2. Folklorna skupina pod vodstvom Vlaste Ribič je po prekinitvi zaradi odhoda harmonikarja k voja-

kom novembra spet začela delovati. Med tem časom pa je pridno vadila na harmoniki, ki jo je kupilo kulturno društvo, mladi vaščan Drago Ahlin, ki zdaj razteguje meh plesalcem-folkloristom.

3. Dramsko-recitacijska skupina vedno prizadevno pripravi program ob tradicionalnih proslavah. Razveseljivo je, da sodelujejo v tej skupini Podgrajčani različnih starosti. Na oder korajžno prikoraka npr. 4-leten otrok ter odpoje ali zrecitira naučeno pesmico. Podmladka je v Podgradu veliko, zato upamo, da kulturno udeleževanje v našem kraju ne bo izumrlo.

4. Fotodokumentacijska skupina za letos pripravlja inventarizacijo zgodovinskega in etnološkega gradiva v vasi ter ustrezno razstavo ter predavanje (predvidoma za kulturni praznik).

Žal se pevski zbor, pa tudi vse druge skupine, soočajo s kadrovskimi problemi in pomanjkanjem finančnih sredstev.

Vsi voditelji kulturnih dejavnosti (razen zborovodje PENTAKORDA), so amaterski člani. V kulturi, v soseskem odboru ali ob delovnih akcijah v zvezi s kulturnim domom seveda delajo brezplačno. Koliko je prevoženih kilometrov za te namene, ki bremenijo tistega, ki dela, koliko prostovoljnih ur dela in vaj je vloženih v te dejavnosti, vemo samo tisti, ki to občutimo.

Bralcem NS moram povedati tudi to, da so podgrajski mladinci veliki ljubitelji amaterskega športa.

Imajo nogometno in hokejsko društvo, pa tudi v metanju žoge na koš se preizkušajo.

Samí so zvarili in sestavili železno ogrodje za koš, ki so ga postavili in zabetonirali ob ploščadi kulturnega doma.

Tam stoji tudi »rusko« kegljišče, ki je bilo v poletni sezoni 1992 dobro obiskano in želimo, da bo v prihodnje še bolje.

Mihaela Ribič

